

ROLMODELLEN GEZOCHT!

**Hoe veilig is ons sportklimaat
voor HLB-sporters?**

Colofon

Titel

Rolmodellen gezocht!

Hoe veilig is ons sportklimaat voor HLB sporters?

Onderzoek en rapportage

Mart Roumen (stagiair NSA)

Drs. Lian Witteveen (NSA)

Elise van Casteren MSc

Jarno Hilhorst MSc

Een rapportage voor de NSA ontwikkeld door Kennispraktijk (www.kennispraktijk.nl). Kennispraktijk adviseert bedrijven, overheden en instellingen die zich bezighouden met sport & bewegen, onderwijs en gezondheid.

© 2010

Opdrachtgever

Nederlandse Sport Alliantie (NSA)

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
2. Beschrijving onderzoeksgroep	6
3. Beleving sportklimaat	9
3.1 Sociaal zelfbeeld	9
3.2 Sportcontext	10
3.3 Teamcultuur	11
3.4 Rolmodellen binnen de sport.....	12
3.5 Sport als expressiemiddel	12
3.6 Kader.....	13
4. Verschillen en overeenkomsten tussen groepen	14
5. Conclusies.....	18
Bijlagen	
Bijlage 1 – Verdeling respondenten naar sporttak.....	20
Bijlage 2 – Beschrijving statistische analyse van verschillen	22
Bronvermelding	23

1. Inleiding

Het Nederlandse kabinet wil dat maatschappelijke organisaties en homo-organisaties samenwerken aan beter begrip en meer sociale acceptatie van homoseksualiteit in de Nederlandse samenleving. Het gaat om de sociale acceptatie van homoseksuelen en de vrijheid om uit te komen voor je seksuele oriëntatie. Dit op basis van grondbeginselen in Nederland als solidariteit, verbod op discriminatie, respectvolle omgang met elkaar, zelfbeschikking en gelijke kansen (OCW, 2007). Dit homo- en emancipatiebeleid heeft ook in de sport zijn uitwerking gekregen. Onder het motto 'Gewoon homo zijn, óók in de sport' zijn stichting Homosport Nederland (sHN), NOC*NSF, Nederlandse Sport Alliantie (NSA), John Blankenstein Foundation (JBF), COC Nederland en MOVISIE in de Alliantie Gelijkspelen gaan samenwerken. Doel van de alliantie is de beleidsinitiatieven ten aanzien van het bevorderen van sociale acceptatie van homoseksualiteit in de sport af te stemmen, te coördineren, uit te (doen) voeren, in te bedden en te verbreden (mainstreamen) (sHN, 2009).

Er is al het een en ander bekend over sociale acceptatie van homoseksualiteit in de sport. Daarbij is uitvoerig onderzoek uitgevoerd onder de Nederlandse bevolking en bij de Nederlandse sporters. Zo werd in 2008 geconcludeerd dat er maar beperkt begrip is onder de Nederlandse bevolking voor aparte sportclubs voor homoseksuele, lesbische of biseksuele sporters (HLB-sporters). Ook valt op dat vooral homoseksuele mannen minder in verenigingsverband sporten (Elling & Van den Dool, 2009). Waar nog minder informatie over bekend is, zijn de HLB-sporters zelf. Ervaren zij hun sportklimaat als tolerant of niet? Hebben zij rolmodellen, hoe kijken ze aan tegen hun sportbegeleiders en medesporters? Het gaat daarbij niet alleen om sport in georganiseerd verband (bijv. sportverenigingen), maar ook om sport in anders of niet georganiseerd verband (bijv. fitness, joggen). Daarom heeft de NSA een beknopt inventariserend onderzoek uitgevoerd onder homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters. Uiteindelijk heeft het onderzoek geleid tot 186 HLB-sporters, die via een korte online vragenlijst informatie verstrekten in de periode december 2009 – januari 2010. Op verzoek van de NSA is de data geanalyseerd door Kennispraktijk en zijn de resultaten in deze korte rapportage uitgewerkt.

Bij het lezen van de uitkomsten is het van belang om de aandachtspunten en sterke punten van het onderzoek te kennen. Zo is er een nieuwe vragenlijst ontwikkeld, die niet in eerder onderzoek is toegepast. Hoewel de vragenlijst op basis van aanwezige expertise en literatuur is ontwikkeld, is er inhoudelijk bij verschillende stellingen nog wel discussie mogelijk. Het is soms de vraag of enkele stellingen een bepaald begrip (bijvoorbeeld teamcultuur) wel goed omvatten. Omdat er over een dergelijk begrip (hier teamcultuur) discussie mogelijk is wordt dit ook niet als wetenschappelijk onderbouwde 'indicator' getypeerd. Ook zijn er enkele vragen die geen oordeel (positief of negatief) opleveren en daardoor niet in alle analyses zijn meegenomen. Overigens blijkt uit de verdeling van de antwoorden over de mogelijke antwoordcategorieën en uitgevoerde betrouwbaarheidsanalyses dat de vragenlijst een hoge gebruikswaarde heeft. Om representatieve uitspraken te doen over de homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters in Nederland is een willekeurig getrokken steekproef nodig van 384 respondenten (met een foutenmarge van vijf procent en betrouwbaarheid van 95%). Omdat de

respons met 186 een stuk lager ligt zijn de uitkomsten die in deze rapportage zijn beschreven hoogstens indicatief voor de gehele populatie en dus niet representatief. Wel lijkt de diversiteit in de beoefende sporten van de respondenten dermate groot dat er zeker geen sprake is van een eenzijdig beeld. Bij het uitzetten van het onderzoek is gebruik gemaakt van diverse (online) netwerken en organisaties om het onder de aandacht te brengen. Dit kan ook betekenen dat bepaalde groepen homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters licht oververtegenwoordigd zijn in de uiteindelijke onderzoeksgroep. Bij het uitvoeren van de analyses naar eventuele verschillen tussen groepen sporters (geslacht, teamsport, etc.) is een standaard alpha van 5 procent en betrouwbaarheid van 95 procent gehanteerd. Het was overigens geen expliciet doel van het onderzoek om landelijk representatief te zijn en verschillen tussen groepen te kunnen bepalen. Het belangrijkste doel is vooral dat er voor het eerst een inventarisatie is uitgevoerd onder een grote groep homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters over hoe zij hun eigen sportklimaat ervaren. Met inachtneming van de beschreven onderzoeksmatige aandachtspunten zijn zo in de volgende hoofdstukken uiteenlopende interessante resultaten beschreven. Deze resultaten geven een eerste indicatie van het sportklimaat van homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters en nodigen uit tot nadere discussie over de wijze waarop het sportklimaat van homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters verbeterd kan worden. Bovendien heeft het onderzoek geleid tot een database met homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters die hebben aangegeven dat ze voor vervolgonderzoek benaderd mogen worden.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de achtergronden van de HLB-sporters beschreven die de vragenlijst invulden, onder andere naar geslacht, sporttak, sportverband en achtergronden van medesporters. Daarna vormt hoofdstuk 3 de kern van de rapportage met een beschrijving van de antwoorden op de voorgelegde stellingen over hun zelfbeeld, context, teamcultuur, rolmodellen, kader en beleving over sport als expressiemiddel. In hoofdstuk 4 worden groepen met elkaar vergeleken. De meest opvallende verschillen en overeenkomsten tussen groepen (naar onder meer geslacht, sporttak, sportverband) worden er uitgewerkt. De rapportage wordt afgesloten met de belangrijkste conclusies.

2. Beschrijving onderzoeksgroep

De onderzoeksgroep bestaat uit 186 personen, waarvan 130 mannen (70%) en 56 vrouwen (30%). De gemiddelde leeftijd van de onderzoeksgroep is 31,9 jaar, waarbij de minimumleeftijd 14 jaar is, en de maximumleeftijd 72 jaar. Met betrekking tot seksuele oriëntatie geeft 82% van de respondenten aan homoseksueel of lesbisch georiënteerd te zijn, geeft 17% aan biseksueel georiënteerd te zijn, en delen twee personen (1%) zichzelf in bij de categorie 'anders'. Van de 186 respondenten geeft één persoon aan niet te sporten. Aangezien in dit onderzoek de beleving van homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters centraal staat, zijn de gegevens van de respondent die aangaf niet te sporten, en van de twee respondenten die aangaven niet homoseksueel, lesbisch of biseksueel te zijn, bij vervolganalyses weggelaten. In totaal zijn dus gegevens van 183 respondenten geanalyseerd.

De respondenten werd gevraagd welke sport of sporten zij de afgelopen twaalf maanden het meest beoefend hebben. Hierbij konden zij maximaal drie sporten aanvinken. In bijlage één vindt u een tabel met daarin per sport het percentage van de onderzoeksgroep dat aangeeft een bepaalde sport het afgelopen jaar beoefend te hebben. Bij deze sporten kan een onderscheid worden gemaakt naar teamsport en niet-teamsport. Onder teamsport vallen de sporten basketbal, handbal, hockey, honkbal/softbal, korfbal, rugby, voetbal, volleybal, en waterpolo. Geconcludeerd kan worden dat 49% van alle bevroegde homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters een teamsport beoefent, en dat 51% van alle homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters geen teamsport beoefent.

De verschillende sporten uit bijlage één kunnen daarnaast worden samengevoegd tot een aantal categorieën, die in tabel 1 zijn weergegeven. Het percentage geeft het aantal personen van de in totaal 183 respondenten weer, dat aangeeft deze sportcategorie de afgelopen twaalf maanden beoefend te hebben. Aangezien de respondenten meerdere sporten konden aanvinken, telt het totaalpercentage tot meer dan 100% op. Van de 183 sportende respondenten gaven 54 personen (30%) aan het afgelopen jaar 1 sport te hebben beoefend, gaven 48 personen (26%) aan twee sporten te hebben beoefend, en gaven 81 personen (44%) aan drie sporten te hebben beoefend.

In tabel 1 is te lezen dat het grootste percentage van de respondenten aangeeft het afgelopen jaar een balsport te hebben beoefend. In bijlage één kunt u aflezen dat van deze balsporten vooral korfbal (16%), voetbal (13%), tennis (13%) en hockey (9%) veel beoefend werden. Daarnaast werden fitness en loopsporten veel beoefend door deze onderzoeksgroep.

Tabel 1. Percentage respondenten dat aangeeft de betreffende sportcategorie in de afgelopen twaalf maanden beoefend te hebben.

Beoefende sport	Percentage
Balsport ¹	70
Fitness ²	50
Loopsport ³	27
Watersport ⁴	22
Danssport	9
Overig ⁵	46

In tabel 2 is het organisatieverband waarin wordt gesport weergegeven. Het percentage geeft het aantal personen van de in totaal 183 sportende respondenten weer, dat een bepaalde sport in dit verband beoefent. De respondenten konden meerdere verbanden aanvinken, waardoor het totaalpercentage tot meer dan 100% optelt. Van de 183 sportende respondenten gaven 75 personen (41%) aan in één verband gesport te hebben, gaven 74 personen (41%) aan in twee verbanden gesport te hebben, gaven 21 personen (12%) aan in drie verbanden gesport te hebben, en gaven 13 personen (7%) aan in vier verbanden gesport te hebben.

Tabel 2. Percentage respondenten dat aangeeft een bepaalde sport in dit verband te beoefenen.

Verband	Percentage
Club/vereniging/groep	74
Fitness of sportschool	41
Individueel verband	32
Homoclub-/vereniging/-groep	12
Als rechtstreeks lid van een sportbond	11
Via school	7
In het kader van bedrijfssport	4
Via het sociaal-cultureel werk, sportbuurtwerk of welzijnswerk	1
Anders	4

¹ Onder de categorie 'balsport' worden de volgende sporten verstaan: basketbal, handbal, hockey, honkbal/softbal, korfbal, rugby, squash, tennis, voetbal, en volleybal.

² Onder de categorie 'fitness' worden naast het reguliere fitness ook de sporten aerobics, steps, spinning en groepslessen op muziek verstaan.

³ Onder de categorie 'loopsport' worden de volgende sporten verstaan: atletiek, hardlopen, joggen, trimmen, triatlon en wandelsport.

⁴ Onder de categorie 'watersport' worden de volgende sporten verstaan: duiksport, kano, onderwatersport, roeien, waterpolo, zeilen/surfen en zwemmen.

⁵ Onder de categorie 'overig' worden de volgende sporten verstaan: badminton, biljart/poolbiljart/snooker, bridge, golf, gymnastiek/turnen, jeu de boules, judo, (berg)klisport, midgetgolf, paardensport, schaatsen, schaken, skeeleren/skaten, skiën/langlaufen/snowboarden, vecht- en verdedigingssporten, voetbalscheidsrechter, wielrennen/toerfietsen, yoga, en zweefvliegen.

In tabel 2 is te zien dat het grootste aantal respondenten aangeeft bij een club, vereniging of groep te sporten. Daarnaast worden sporten veelal beoefend in een fitness- of sportschool, en in individueel verband.

In tabel 3 en 4 zijn enkele achtergronden, met betrekking tot sekse en seksuele oriëntatie, weergegeven van de personen waarmee door de onderzoeksgroep gesport wordt. Zoals af te lezen is, sporten de meeste onderzoekspersonen met zowel mannen als vrouwen die heteroseksueel georiënteerd zijn.

Tabel 3. De achtergrond van de personen met wie gesport wordt, met betrekking tot sekse.

Sekse	Percentage
Mannen en vrouwen gemengd	50
(Overwegend) man	32
(Overwegend) vrouw	18

Tabel 4. De achtergrond van de personen met wie gesport wordt, met betrekking tot seksuele oriëntatie.

Seksuele oriëntatie	Percentage
(Overwegend) heteroseksueel	54
Heteroseksueel en homo-/biseksueel	24
(Overwegend) homo-/biseksueel	9
Weet ik niet	13

3. Beleving sportklimaat

In dit onderzoek staat de beleving van homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters over hun sportklimaat centraal. Hierover zijn diverse vragen gesteld, die zijn opgedeeld in zes onderdelen:

1. Sociaal zelfbeeld
2. Sportcontext
3. Teamcultuur
4. Rolmodellen binnen de sport
5. Sport als expressiemiddel
6. Kader

Aan de respondenten is op elk onderdeel een aantal stellingen voorgelegd. Per stelling konden zij op een schaal van 1 tot 5 aangeven in hoeverre zij het eens waren met de betreffende stelling. Deze vijf antwoordmogelijkheden zijn vervolgens omgezet naar drie antwoordcategorieën (eens/ neutraal/niet eens). In het vervolg van dit hoofdstuk worden per onderdeel de uitkomsten op de stellingen weergegeven. In plaats van ‘onderdeel’ wordt overigens in de formulering ook vaak de onderzoeksterm ‘schaal’ gebruikt. Dit gebeurt vooral als de verschillende stellingen worden samengevoegd tot een zogenoemde samengestelde ‘schaal’, bijvoorbeeld de schaal *sociaal zelfbeeld*.

3.1 Sociaal zelfbeeld

Aan de respondenten werden vijf stellingen over hun *sociaal zelfbeeld* voorgelegd. In tabel 5 zijn de uitkomsten op de stellingen weergegeven in percentages.

Tabel 5. Percentage respondenten dat niet eens, neutraal, of eens op de betreffende stelling over sociaal zelfbeeld, antwoordt.

Stelling	Niet eens	Neutraal	Eens
Ik moet me extra bewijzen tegenover medesporters / teamgenoten	77	13	10
Ik ben bang voor eventuele afwijzende reacties	60	15	26
Ik ben bang voor negatieve signalen van derden (publiek, voorbijgangers, etc.)	54	17	29
Ik ervaar negatieve signalen van derden (publiek, voorbijgangers, etc.)	66	19	15
Deze signalen beïnvloeden mijn spelvreugde negatief	63	23	14

In de tabel is af te lezen dat de HLB-sporters over het algemeen een positief *sociaal zelfbeeld* hebben. Zo geeft 77% van de respondenten aan dat zij zich niet extra hoeven te bewijzen tegenover medesporters of teamgenoten en ervaart tweederde van de respondenten (66%) geen negatieve signalen van derden. Ook laat het merendeel (63%) de spelvreugde niet negatief door negatieve signalen beïnvloeden. Toch vallen de antwoorden op twee stellingen op. Hoewel

het namelijk positief lijkt dat het merendeel van de respondenten (60%) niet bang is voor eventuele afwijzende reacties, houdt dit aan de andere kant in dat ruim een kwart van de respondenten (26%) wel bang is voor deze reacties. Daarnaast blijkt uit de volgende stelling dat 54% niet bang is voor negatieve signalen van derden, maar is ruim een kwart van de respondenten (29%) dit wel. Meer dan een kwart van de homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters is dus bang voor afwijzende reacties en negatieve signalen van derden. Over het algemeen oordeelt het merendeel van de HLB-sporters echter positief over hun *sociale zelfbeeld*. Dat blijkt vooral als een gemiddelde score wordt bepaald over de samengestelde schaal *sociaal zelfbeeld*, die is namelijk 1,6. Aangezien er onderscheid is gemaakt tussen de score 1 (niet eens), score 2 (neutraal) of score 3 (eens) op deze *negatief* geformuleerde stellingen konden geven, geeft een gemiddelde score die tussen de 1 en 2 ligt, aan dat HLB-sporters over het algemeen een redelijk positief *sociaal zelfbeeld* hebben. Deze score is overigens niet vergelijkbaar met de gemiddelden in de volgende paragrafen. Dergelijke vergelijkingen zijn in hoofdstuk 4 wel uitvoerig beschreven.

3.2 Sportcontext

Aan de respondenten werden zeven stellingen over de *sportcontext* voorgelegd. In tabel 6 zijn de uitkomsten op de stellingen weergegeven in percentages.

Tabel 6. Percentage respondenten dat niet eens, neutraal, of eens op de betreffende stelling over sportcontext antwoordt.

Stelling	Niet eens	Neutraal	Eens
Ik heb een prettige sportomgeving	2	7	91
In mijn sportomgeving ben ik eerlijk over mijn seksuele oriëntatie	14	15	70
In mijn sportomgeving / team zijn er verschillende minderheden	34	36	30
Ik ervaar deze situatie als bevorderlijk voor mijn acceptatie als homoseksueel	19	49	32
Ik ervaar de mate van lichamelijk contact binnen een sport als drempel om de sport te beoefenen	75	17	8
Ik vind het bezwaarlijk om met andere sporters van het gelijke geslacht te douchen	78	8	14
Andere sporters / teamgenoten vinden het bezwaarlijk om met een homoseksuele sporter van hetzelfde geslacht te sporten	67	23	10

In de tabel is af te lezen dat homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters over het algemeen positief oordelen over hun *sportcontext*. Zo geeft 91% van de respondenten aan dat zij een prettige sportomgeving heeft, en geeft 70% aan dat zij in haar sportomgeving eerlijk is over haar seksuele oriëntatie. Daarnaast vindt ruim driekwart het niet bezwaarlijk om met andere sporters van het gelijke geslacht te douchen en meent tweederde van de respondenten dat andere sporters of teamgenoten het niet bezwaarlijk vinden om met een homoseksuele sporter van hetzelfde geslacht te sporten. Verder wordt er door de respondenten verdeeld antwoord gegeven op de aanwezigheid van verschillende minderheden in de

sportomgeving of het team (34% niet eens, 36% neutraal, 30% eens) en antwoordt de helft van de respondenten (49%) neutraal op de vraag of dit bevorderlijk is voor zijn/haar acceptatie als homoseksuel (32% eens, 19% niet eens). Het hoge percentage dat hier neutraal (49%) aangaf zou met name kunnen bestaan uit diegenen die bij de voorgaande vraag niet eens of neutraal aangaven. Zij zouden kunnen denken dat de tweede vraag voor hen niet relevant is. Toch blijkt uit nadere analyses, waarbij de antwoorden op de twee vragen zijn vergeleken, dat dit niet het geval is. Er lijkt nog wel een klein verschil te zijn tussen de sporters die het eens zijn ten opzichte van de sporters die het niet eens zijn met de eerste stelling (aanwezigheid van verschillende minderheden). Respondenten die verschillende minderheden in hun sportomgeving ervaren bleken het vaker eens te zijn met de stelling dat deze situatie bevorderlijk is voor zijn/haar acceptatie als homoseksuel (36% eens) dan respondenten die geen verschillende minderheden in hun sportomgeving ervaren (21% eens).

Ten slotte ervaart driekwart van de HLB-sporters de mate van lichamelijk contact binnen een sport niet als drempel om de sport te beoefenen. Hoewel men overwegend positief is, is er toch een groep van 14% die in zijn of haar sportomgeving niet eerlijk is over zijn of haar seksuele oriëntatie (homoseksuel, lesbisch of biseksueel). Als de stellingen worden samengevoegd tot één schaal dan is de gemiddelde score 2,2. Aangezien de respondenten een score 1 (niet eens), score 2 (neutraal) of score 3 (eens) op deze positief geformuleerde stellingen konden geven, geeft een gemiddelde score die tussen de 2 en 3 ligt, aan dat de sporters over het algemeen een redelijk positieve *sportcontext* ervaren.

3.3 Teamcultuur

Aan de respondenten werden vier stellingen over de *teamcultuur* voorgelegd. In tabel 7 zijn de uitkomsten op de stellingen weergegeven.

Tabel 7. Percentage respondenten dat niet eens, neutraal, of eens op de betreffende stelling over *teamcultuur* antwoordt.

Stelling	Niet eens	Neutraal	Eens
De onderlinge sfeer in mijn team is homofoob	76	16	8
Ik moet me aanpassen om bij de groep te horen	78	13	9
Ik kan open zijn in een discussie over mijn seksuele oriëntatie	21	17	62
Mijn teamgenoten accepteren dat ik openlijk praat over mijn homoseksuele partner	8	32	60

In de tabel is af te lezen dat de homoseksuel, lesbische en biseksuele sporters over het algemeen positief zijn over de heersende *teamcultuur*. Zo geeft driekwart van de respondenten (76%) aan dat de onderlinge sfeer in zijn/haar team niet homofoob is en geeft 78% aan zich niet te hoeven aanpassen om bij de groep te horen. Enigszins minder positief ligt het als het gaat over openheid in discussies over de seksuele oriëntatie. Van de respondenten geeft namelijk 21% aan dat ze niet open zijn in een discussie over hun seksuele oriëntatie. Bij de laatste stelling valt vooral op dat 32% neutraal antwoordt over de acceptatie dat ze openlijk praten over hun homoseksuel partner. Mogelijk vinden relatief veel res-

pondenten het moeilijk om in te schatten in hoeverre teamgenoten dit accepteren. Als de vier stellingen in dezelfde richting worden neergezet dat valt tot slot op dat de gemiddelde score op stellingen over *teamcultuur* 2,6 is. Over het algemeen zijn homoseksuele lesbische en biseksuele sporters dus positief over de *teamcultuur*.

3.4 Rolmodellen binnen de sport

Aan de respondenten werden twee stellingen over *rolmodellen* binnen de sport voorgelegd. In tabel 8 staan de uitkomsten op de stellingen weergegeven.

Tabel 8. Percentage respondenten dat niet eens, neutraal, of eens op de betreffende stelling over rolmodellen binnen de sport antwoordt.

Stelling	Niet eens	Neutraal	Eens
In mijn sport heb ik rolmodellen (hetero of homoseksueel) die zich inzetten om homoseksualiteit bespreekbaar te maken	44	37	19
Ik voel me gesteund door deze rolmodellen	26	56	18

In de tabel is af te lezen dat 44% van de HLB-sporters geen rolmodellen in zijn/haar sport heeft, die zich inzetten om homoseksualiteit bespreekbaar te maken. 37% antwoordt neutraal en 19% geeft aan wel dergelijke rolmodellen in zijn/haar sport te hebben. Op de vraag of HLB-sporters zich gesteund voelen door deze rolmodellen, antwoordt ruim de helft (56%) neutraal, antwoordt ruim een kwart dat zij zich niet gesteund voelt door deze rolmodellen, en antwoordt 18% dat zij zich wel gesteund voelt door deze rolmodellen. De tweede stelling is daarbij eigenlijk alleen relevant voor diegenen die het eens waren met de eerste stelling, als je geen rolmodellen hebt dan is namelijk niet goed mogelijk om aan te geven of je je gesteund voelt door deze rolmodellen. Met de eerste stelling waren 35 personen het eens (19% in tabel 8), waarvan 29 personen het ook eens waren met de tweede stelling (87%). De overige zes personen (17%) antwoorden neutraal op de tweede stelling. De respondenten die rolmodellen hebben, die lijken zich dus wel degelijk gesteund te voelen door deze rolmodellen. Homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters ervaren dus niet vaak *rolmodellen* in de sport, maar voelen zich wel gesteund als ze er zijn.

3.5 Sport als expressiemiddel

Aan de respondenten werden twee stellingen over *sport als expressiemiddel* voorgelegd. Het zijn stellingen die niet zozeer een positieve of negatieve lading in zich hebben, maar vooral aangeven of homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters sport als expressiemiddel inzetten. In tabel 9 zijn de uitkomsten op de twee stellingen weergegeven.

Tabel 9. Percentage respondenten dat niet eens, neutraal, of eens op de betreffende stelling over sport als expressiemiddel antwoordt.

Stelling	Niet eens	Neutraal	Eens
Ik benut sport om mijn homoseksualiteit te tonen	81	10	9
Ik benut mijn sport om mijn homoseksualiteit te verbloemen	89	9	2

Wat opvalt aan deze tabel is dat het merendeel van de HLB-sporters sport niet als expressiemiddel voor hun homo- of bisexualiteit benutten. Door 81% wordt aangegeven dat sport niet wordt benut om de homoseksualiteit te tonen, en door 89% wordt aangegeven dat sport niet wordt gebruikt om homoseksualiteit te verbloemen. In het algemeen benutten homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters hun sport dus niet als expressiemiddel van hun seksuele oriëntatie.

3.6 Kader

Aan de respondenten werden tot slot vier stellingen over het *sportkader* voorgelegd. In tabel 10 zijn de uitkomsten op de stellingen weergegeven.

Tabel 10. Percentage respondenten dat niet eens, neutraal, of eens op de betreffende stelling over kader antwoordt.

Stelling	Niet eens	Neutraal	Eens
De begeleiding binnen mijn sport heeft ervaring met seksuele diversiteit	29	40	31
De begeleiding van mijn sport is op de hoogte van mijn seksuele voorkeur	25	14	62
Ik voel me gesteund door de begeleiding	10	48	42
De sportbegeleiding handelt adequaat op homo negatieve signalen	19	54	27

Wat opvalt is dat er overwegend neutraal geantwoord wordt op de stellingen. Zo antwoordt de helft van de homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters (48%) neutraal op de stelling dat zij zich gesteund voelen door de begeleiding. Wel zijn er meer respondenten die het eens zijn met deze stelling (42%) dan niet eens (10%). Op de stelling over de ervaring van de sportbegeleiding met seksuele diversiteit, antwoordt ook het grootste deel van de respondenten neutraal (40%) en neigen meer respondenten naar eens (31%) dan niet eens (29%). Dit geldt ook voor de stelling over adequaat handelen op homo negatieve signalen (54% neutraal, 27% eens, 19% niet eens). Positief lijkt dat door het merendeel van de respondenten (62%) is aangegeven dat de begeleiding op de hoogte is van zijn/haar seksuele voorkeur (25% niet eens, 14% neutraal). De gemiddelde score op de stellingen over *kader* is 2,2. Aangezien respondenten een score 1 (niet eens), score 2 (neutraal) of score 3 (eens) konden geven en deze stellingen positief waren geformuleerd, geeft een gemiddelde score die iets boven de twee ligt, aan dat HLB-sporters in het algemeen redelijk positief over het *sportkader* oordelen. Toch vallen vooral het ontbreken van ervaring met seksuele diversiteit, ontbreken van steun aan homoseksuele sporters en inadequate omgang met homo negatieve signalen negatief op.

4. Verschillen en overeenkomsten tussen groepen

In dit onderzoek onder homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters is vervolgens gekeken naar eventuele verschillen tussen groepen. Verschillen en overeenkomsten zijn bepaald naar de achtergrondkenmerken geslacht, team-sport, sportverband, achtergrond van de medesporters en seksuele oriëntatie. Steeds werden de gemiddelde scores van de groepen (bijvoorbeeld man versus vrouw) op de verschillende schalen met elkaar vergeleken. In bijlage 2 vindt u een beschrijving van de uitgevoerde statistische analyses. Ook in dit hoofdstuk wordt vaak de term 'schaal' gebruikt, bijvoorbeeld voor *sociaal zelfbeeld*. Hiermee wordt aangegeven dat de score op *sociaal zelfbeeld* een samengesteld gemiddelde is van antwoorden op meerdere stellingen.

Geslacht

In tabel 11 zijn de gemiddelden van mannen en vrouwen weergegeven op de vijf schalen.

Tabel 11. Gemiddelde scores van mannen en vrouwen op de vijf schalen.

Geslacht	Sociaal zelfbeeld	Sportcontext	Teamcultuur	Rolmodellen	Kader
<i>Man</i>	2,4	2,7	2,6	1,8	2,2
<i>Vrouw</i>	2,4	2,7	2,6	1,8	2,2

Zoals in de tabel af te lezen is, zijn er geen verschillen tussen mannen en vrouwen op de vijf schalen⁶.

Seksuele oriëntatie

In tabel 12 zijn de gemiddelden van homoseksueel/lesbisch georiënteerde personen en biseksueel georiënteerde personen op de vijf schalen weergegeven.

Tabel 12. Gemiddelde scores van homoseksueel/lesbisch georiënteerde personen en biseksueel georiënteerde personen op de vijf schalen.

Seksuele oriëntatie	Sociaal zelfbeeld	Sportcontext	Teamcultuur	Rolmodellen	Kader
<i>Homoseksueel/lesbisch</i>	2,4	2,7	2,6	1,8	2,2
<i>Biseksueel</i>	2,5	2,7	2,5	1,8	2,1

⁶ Met behulp van zogenaamde eenzijdige variatieanalyses is telkens bepaald of gevonden verschillen tussen groepen groot genoeg zijn om daadwerkelijk een (significant) verschil genoemd te kunnen worden.

Zoals in de tabel af te lezen is, zijn er geen wezenlijke verschillen tussen homoseksueel/lesbisch georiënteerde personen en biseksueel georiënteerde personen op de vijf schalen.

Teamsport

In tabel 13 zijn de gemiddelden van teamsporters en niet-teamsporters op de vijf schalen weergegeven.

Tabel 13. Gemiddelde scores van teamsporters en niet-teamsporters op de vijf schalen.

Sporttak	Sociaal zelfbeeld	Sportcontext	Teamcultuur	Rolmodellen	Kader
Teamsporters	2,4	2,8	2,6	1,8	2,2
Niet-teamsporters	2,5	2,6	2,6	1,9	2,2

Wanneer teamsporters en niet-teamsporters met elkaar op de vijf schalen vergeleken worden, wordt alleen op de schaal *sportcontext* een significant verschil geconstateerd. Geconcludeerd kan worden dat deze teamsporters hun *sportcontext* positiever beoordelen dan de bevroegde niet-teamsporters. Wanneer de afzonderlijke stellingen van de schaal *sportcontext* worden onderzocht, blijkt dit verschil voornamelijk op de stellingen 'Ik vind het bezwaarlijk om met andere sporters van het gelijke geslacht te douchen' en 'Andere sporters vinden het bezwaarlijk om met een homoseksuele sporter van hetzelfde geslacht te sporten' aanwezig te zijn. Teamsporters scoren op beide stellingen positiever dan niet-teamsporters. Zij vinden het dus minder bezwaarlijk om met andere sporters van het gelijke geslacht te douchen, en zijn minder vaak van mening dat andere sporters het bezwaarlijk vinden om met een homoseksuele sporter van hetzelfde geslacht te sporten.

Sportverband

In tabel 14 zijn de gemiddelden van de verschillende sportverbanden op de vijf schalen weergegeven.

Tabel 14. Gemiddelde scores van de verschillende sportverbanden op de vijf schalen.

Sportverband	Sociaal zelfbeeld	Sportcontext	Teamcultuur	Rolmodellen	Kader
Club/vereniging/groep	2,5	2,7	2,6	1,8	2,2
Fitness of sportschool	2,4	2,6	2,6	1,9	2,1
Individueel verband	2,4	2,6	2,6	1,9	2,3
Homoclub-/vereniging/-groep	2,3	2,7	2,6	1,9	2,3
Als rechtstreeks lid van een sportbond	2,3	2,5	2,5	2,0	2,0

Zoals in de tabel af te lezen is lijken HLB-sporters die in een club/vereniging/groep sporten iets hoger te scoren op *sociaal zelfbeeld* in vergelijking met HLB-sporters die in een homoclub of als rechtstreeks lid van een sportbond sporten. Daarnaast lijken HLB-sporters die in een club of homovereniging sporten iets positiever te oordelen over de *sportcontext* dan HLB-sporters die als rechtstreeks lid van een sportbond sporten. Ook op de schaal *kader* oordelen de sporters die rechtstreeks lid zijn van een sportbond iets minder positief dan de andere groepen. Verder lijken homo- en biseksuelen die in een homoclub of in individueel verband sporten iets positiever te oordelen over het *kader*. Bij al deze verschillen moet echter wel worden opgemerkt dat de verschillen niet groot genoemd kunnen worden en dat het aantal bevroegde sporters die rechtstreeks lid zijn van een sportbond en de bevroegde sporters die in een homoclub sporten te klein zijn om een betrouwbaar beeld te geven. Ten slotte kan geconcludeerd worden dat alle vijf de groepen ongeveer even positief zijn over de heersende *teamcultuur* binnen hun sport, en dat alle vijf de groepen wat negatief oordelen over de aanwezigheid en steun van *rolmodellen* binnen de sport.

Achtergrond medesporters

In tabel 15 en 16 zijn de gemiddelden op de vijf schalen weergegeven van de personen waarmee door de homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters mee wordt gesport. Aan de HLB-sporters werd gevraagd naar de achtergrond van hun medesporters. In tabel 15 vindt u informatie over het geslacht van de personen waarmee door de HLB-sporters gesport wordt. In tabel 16 vindt u informatie over de seksuele oriëntatie van de personen waarmee door de homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters mee gesport wordt.

Tabel 15. Gemiddelde scores op de vijf schalen van de personen (op geslacht) waarmee gesport wordt.

Geslacht medesporters	Sociaal zelfbeeld	Sportcontext	Teamcultuur	Rolmodellen	Kader
<i>(Overwegend) man</i>	2,3	2,6	2,5	1,8	2,1
<i>(Overwegend) vrouw</i>	2,6	2,8	2,8	1,8	2,4
<i>Mannen en vrouwen gemengd</i>	2,5	2,7	2,6	1,9	2,2

Zoals in tabel 15 is weergegeven, worden er op de schalen *sociaal zelfbeeld*, *sportcontext* en *teamcultuur* wezenlijke verschillen tussen de groepen gevonden. Wanneer de afzonderlijke stellingen van de schaal *sociaal zelfbeeld* worden onderzocht, blijkt het verschil voornamelijk op de stellingen 'Ik moet me extra bewijzen tegenover medesporters' en 'Ik ben bang voor eventuele afwijzende reacties' aanwezig te zijn. Homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters die met overwegend mannen sporten, geven vaker aan dat zij zich extra moeten bewijzen tegenover medesporters dan homo- en biseksuele sporters die met overwegend vrouwen sporten. De sporters die overwegend met mannen sporten geven ook vaker aan bang te zijn voor eventuele afwijzende reacties. Wanneer de afzonderlijke stellingen van de schaal *sportcontext* worden onderzocht, blijkt het verschil voornamelijk op de stellingen 'In mijn sportomgeving ben ik eerlijk over mijn seksuele oriëntatie' en 'Andere sporters vinden het bezwaarlijk om met een homoseksuele sporter van hetzelfde geslacht te sporten' aanwezig te zijn. HLB-sporters die met overwegend vrouwen sporten, geven vaker aan eerlijk te

kunnen zijn over hun seksuele oriëntatie, dan HLB-sporters die met overwegend mannen sporten. Zij zijn ook minder vaak van mening dat andere sporters het bezwaarlijk vinden om met een homoseksuele sporter van hetzelfde geslacht te sporten. Wanneer de afzonderlijke stellingen van de schaal *teamcultuur* worden onderzocht, blijkt het verschil voornamelijk op de stelling 'Mijn teamgenoten accepteren dat ik openlijk praat over mijn homoseksuele partner' aanwezig te zijn. Homo- en biseksuele sporters die met overwegend vrouwen sporten, geven vaker aan openlijk te kunnen praten over hun homoseksuele partner, dan homo- en biseksuele sporters die met overwegend mannen sporten. In het algemeen lijken dus vooral de homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters die met overwegend vrouwen sporten dus wat positiever te zijn over *sociaal zelfbeeld*, *sportcontext* en *teamcultuur*, dan de sporters die met overwegend mannen sporten. De bevroegde homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters die met overwegend vrouwen sporten zijn positiever over hun sportklimaat.

Tabel 16. Gemiddelde scores op de vijf schalen van de personen (op seksuele oriëntatie) waarmee gesport wordt.

Seksuele oriëntatie van medesporters	Sociaal zelfbeeld	Sportcontext	Teamcultuur	Rolmodellen	Kader
<i>(Overwegend) heteroseksueel</i>	2,4	2,7	2,5	1,7	2,1
<i>(Overwegend) homo- /biseksueel</i>	2,2	2,7	2,5	1,8	2,2
<i>Heteroseksueel en homo- /biseksueel</i>	2,6	2,7	2,8	2,0	2,5
<i>Weet ik niet</i>	2,5	2,5	2,5	2,0	2,0

Met betrekking tot de seksuele oriëntatie van medesporters zijn er op de schaal *teamcultuur* en op de schaal *kader* significante verschillen gevonden tussen de groepen. Daar valt op dat met name de groep met de grootste diversiteit (zowel heteroseksuele als homoseksuele/lesbische medesporters) het meest positief oordeelt. Wanneer de afzonderlijke stellingen van de schaal *teamcultuur* worden onderzocht, blijkt het verschil voornamelijk op de stelling 'De onderlinge sfeer in mijn team is homofob' aanwezig te zijn. Homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters, die met zowel hetero- als homo- en biseksuelen sporten, geven het minst vaak aan dat deze sfeer binnen het team homofob is. Wanneer de afzonderlijke stellingen van de schaal *kader* worden onderzocht, blijkt het verschil voornamelijk op de stellingen 'De begeleiding binnen mijn sport heeft ervaring met seksuele diversiteit' en 'De begeleiding van mijn sport is op de hoogte van mijn seksuele voorkeur' aanwezig te zijn. Homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters die met zowel hetero- als homo- en biseksuelen sporten, geven het vaakst aan dat de begeleiding ervaring heeft met seksuele diversiteit en dat de begeleiding op de hoogte is van de seksuele voorkeur. Wat vrij logisch lijkt is overigens dat de sporters met (overwegend) heteroseksuele medesporters laag scoren op de schaal rolmodellen, die zijn er (uiteeraard) minder. Wat tot slot nog opvalt is de lagere score op *sociaal zelfbeeld* van de sporters die met (overwegend) homo-/ biseksuele medesporters sporten.

5. Conclusies

In de periode december 2009 tot en met januari 2010 zijn via een online vragenlijst van de Nederlandse Sport Alliantie (NSA) gegevens verzameld over het ervaren sportklimaat van homoseksuelen, lesbische en biseksuele sporters. Verschillende stellingen zijn aan hen voorgelegd. In tabel 17 staan de meest opvallende uitkomsten weergegeven.

Tabel 17. Overzicht van algemene beleving van homoseksuelen, lesbische en biseksuele sporters en specifieke aandachtspunten wat betreft 5 onderdelen van het sportklimaat.

Onderdeel	Algemene beleving	Specifieke aandachtspunten voor de toekomst
Sociaal zelfbeeld	Redelijk positief	- Relatief vaak wordt angst ervaren voor afwijzende reacties en voor negatieve signalen van derden
Sportcontext	Redelijk positief	- Relatief vaak is men niet eerlijk over de seksuele oriëntatie
Teamcultuur	Positief	- Relatief vaak ervaart men geen openheid in een discussie over seksuele oriëntatie
Rolmodellen binnen de sport	Negatief/ positief	- Ervaren afwezigheid van rolmodellen
Kader	Redelijk positief	- Relatief vaak is de ervaring van kader met seksuele diversiteit beperkt - Relatief vaak wordt geen steun ervaren voor homoseksuelen, lesbische en biseksuele sporters en ervaart men de omgang van het kader met homo negatieve signalen niet als adequaat

Hoewel de algemene beleving over het sportklimaat positief is, zijn de ondervraagde homoseksuelen, lesbische en biseksuele sporters het minst positief over de aanwezigheid van *rolmodellen* in de sport. Het gaat dan concreet om het kleine aantal respondenten dat rolmodellen in de sport heeft die homoseksualiteit bespreekbaar maken. Eén onderdeel waar wel vragen over zijn gesteld in het onderzoek is in tabel 17 overigens niet genoemd, namelijk het onderdeel *sport als expressiemiddel*. Op dat onderdeel was niet zozeer een waardering in beleving op te maken, maar ging het om de vraag of homoseksuelen, lesbische en biseksuele sporters sport als expressiemiddel voor hun seksuele oriëntatie benutten. Dat is niet het geval.

Verder zijn er nog enkele verschillen geconstateerd tussen bepaalde groepen homoseksuelen, lesbische en biseksuele sporters:

- 1. Homoseksuele, lesbische of biseksuele teamsporters beoordelen hun sportcontext positiever dan niet-teamsporters.** Dit komt met name tot uiting in de stellingen:
 - “Ik vind het bezwaarlijk om met andere sporters van gelijke geslacht te douchen”
 - “Andere sporters vinden het bezwaarlijk om met een homoseksuele sporter van hetzelfde geslacht te sporten”
- 2. Homoseksuele, lesbische of biseksuele sporters die met mannen sporten scoren gemiddeld lager op de vragen over sociaal zelfbeeld, sportcontext, teamcultuur, terwijl de sporters die met vrouwen sporten juist hoger hebben gescoord op die vragen.** Dit komt met name tot uiting in de stellingen:
 - “Ik moet me extra bewijzen tegenover medesporters”
 - “Ik ben bang voor eventuele afwijzende reacties”
 - “In mijn sportomgeving ben ik eerlijk over mijn seksuele oriëntatie”
 - “Andere sporters vinden het bezwaarlijk om met een homoseksuele sporter van hetzelfde geslacht te sporten”
 - “Mijn teamgenoten accepteren dat ik openlijk praat over mijn homoseksuele partner”
- 3. Homoseksuele, lesbische of biseksuele sporters met de grootste diversiteit (zowel heteroseksuele als homoseksuele/ lesbische) medesporters lijken gemiddeld het meest positief te oordelen over de teamcultuur en over het kader.** Dit komt met name tot uiting in de stellingen:
 - “De onderlinge sfeer in mijn team is homofob”
 - “De begeleiding binnen mijn sport heeft ervaring met seksuele diversiteit”
 - “De begeleiding binnen mijn sport is op de hoogte van mijn seksuele voorkeur”

Deze uitkomsten zijn een eerste indicatie dat homoseksuele, lesbische en biseksuele niet-teamsporters (1), met mannelijke medesporters (2) en met een beperkte diversiteit in seksuele oriëntatie van medesporters (3) minder positief zijn over onderdelen van hun sportklimaat. Door toekomstig, meer representatief, onderzoek uit te voeren naar deze eerste indicaties moet duidelijk worden of deze opgesomde verschillen zich ook echt manifesteren in de sport. In navolging van dit onderzoek is de NSA overigens al bezig met verdiepende (kwalitatieve) studies.

In het algemeen kan geconcludeerd worden dat de homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters redelijk positief oordelen over hun sportklimaat. Daarbij zijn er enkele interessante verschillen tussen specifieke groepen sporters gevonden. Op onderdelen is echter nog wel een wereld te winnen. Zo is er een substantiële groep homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters die angst ervaart voor afwijzende reacties en niet eerlijk en open is over zijn of haar seksuele oriëntatie. Ook viel op dat het sportkader vaak nog geen ervaring heeft met seksuele diversiteit en dat zij hier niet altijd adequaat mee om gaan. Tot slot valt het meest op dat homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters niet vaak rolmodellen in de sport ervaren die homoseksualiteit bespreekbaar maken, maar voelen zich wel gesteund als ze er zijn. Dat pleit voor meer zichtbaarheid van rolmodellen en activering van homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters die als rolmodel kunnen fungeren.

Bijlagen

Bijlage 1 – Verdeling respondenten naar sporttak

Beoefende sport	Percentage ⁷
Aerobics/steps/spinning	11
Atletiek	3
Badminton	3
Basketbal	4
Biljart/poolbiljart/snooker	2
Bridge	1
Danssport	9
Duiksport	1
Fitness	39
Golf	3
Gymnastiek/turnen	3
Handbal	2
Hardlopen/joggen/trimmen	22
Hockey	9
Honkbal/softbal	1
Jeu de boules	1
Judo	1
Kano	1
(Berg)klimsport	1
Korfbal	16
Midgetgolf	1
Onderwatersport	1
Paardensport	2
Roeien	3
Rugby	1

⁷ De respondenten konden meerdere sporten aanvinken (maximaal drie), waardoor de totaalpercentages tot meer dan 100% optellen.

Schaatsen	3
Schaken	1
Skeelers/skaten	2
Skiën/langlaufen/snowboarden	5
Squash	2
Tennis	13
Triatlon	1
Vecht- en verdedigingssport	5
Voetbal	13
Voetbalscheidsrechter	1
Volleybal	8
Wandelsport	1
Waterpolo	1
Wielrennen/toerfietsen	9
Yoga	1
Zeilen/surfen	2
Zweefvliegen	1
Zwemsport	13

Bijlagen

Bijlage 2 – Beschrijving statistische analyse van verschillen

Binnen dit onderzoek naar het ervaren sportklimaat van homoseksuele, lesbische en biseksuele sporters is het van belang om eventuele verschillen tussen een aantal groepen te bepalen. De respondenten werden op basis van geslacht, sporttak, sportverband, achtergrond van de medesporters en seksuele oriëntatie met elkaar vergeleken op de zes eerder beschreven schalen. Dit gebeurde door middel van het bepalen van de gemiddelde scores van de verschillende groepen (bijvoorbeeld man versus vrouw) op de zes schalen. Aan de hand van een statistische analyse moest allereerst onderzocht of de zes schalen intern consistent zijn. Dit werd gemeten aan de hand van Cronbachs alfa (α). De waarde van α is een indicatie van de mate waarin een aantal items in een test hetzelfde concept meten. Door α te berekenen kan worden beoordeeld of de afzonderlijke stellingen van een schaal bij elkaar horen en hetzelfde meten. Zodoende kunnen eventueel stellingen die geen goede weerspiegeling van de schaal zijn, worden verwijderd. Wanneer de waarde van α 0,70 of hoger is, wordt de schaal als betrouwbaar beschouwd. De interne consistentie van schaal 1 ($\alpha = 0,77$), schaal 3 ($\alpha = 0,72$), schaal 4 ($\alpha = 0,86$), en schaal 6 ($\alpha = 0,80$) was 0,70 of hoger, wat inhoudt dat de stellingen een goede weerspiegeling zijn van het te meten concept in de betreffende schaal. De interne consistentie van schaal 5 is onvoldoende ($\alpha = 0,34$), wat inhoudt dat het concept dat in deze schaal gemeten wordt (sport als expressiemiddel) niet betrouwbaar is. Dit vormt mede reden om deze schaal in de verdere vergelijking van groepen niet mee te nemen. Uit schaal 2 (sportcontext) werden de stellingen 'In mijn sportomgeving/team zijn er verschillende minderheden' en 'Ik ervaar deze situatie als bevorderlijk voor mijn acceptatie als homoseksueel' verwijderd, omdat zij geen informatie verschaffen over een positief of negatief ervaren sportcontext. Een respondent zou namelijk kunnen aangeven dat er verschillende minderheden binnen de sport aanwezig zijn, maar dit zegt niets over of er in deze sport meer sociale acceptatie is van deze minderheden. Beide stellingen zijn dus geen goede weerspiegeling van het concept dat wordt gemeten door middel van deze schaal. De interne consistentie van deze schaal is na verwijdering van deze stellingen echter net niet acceptabel ($\alpha = 0,63$). De stellingen binnen de schaal sportcontext zijn echter wel inhoudelijk relevant en de schaal zal toch worden meegenomen in de vergelijkingen. Bij de resultaten op deze schaal zal dus in het achterhoofd gehouden moeten worden dat deze schaal mogelijk niet geheel betrouwbaar is.

Om de verschillen tussen groepen te onderzoeken, werd vervolgens voor elk te vergelijken groep een gemiddelde op elke schaal berekend. Zodoende kon bekeken worden of bijvoorbeeld teamsporters een hogere gemiddelde score op sociaal zelfbeeld hebben dan niet-teamsporters. De resultaten van de vergelijkingen vindt u in hoofdstuk 4.

Bronvermelding

Elling, A. & Dool, R. van den (2009). Homotolerantie in de sport. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.

Ministerie van OCW (2007). Gewoon homo zijn. Lesbisch- en homo- emancipatiebeleid 2008-2011. Den Haag: Ministerie van OCW.

Stichting Homosport Nederland (2008). Uitvoeringsplan homo-emancipatie in de sport. Gewoon homo zijn, óók in de sport. Amsterdam: stichting Homosport Nederland.

Stichting Homosport Nederland (2009). Factsheet Alliantie Gelijkspelen. Gewoon homo zijn, óók in de sport.